

قومي مالياتي كمپشن او د پښتونخوا غوښتنې

جمشيد احمد خان

د ځان سره ساتي او د پاتې ټولو محصولاتو يعنې ۳۷ فيصده د ټولو صوبو ترمنځه د ابادۍ په بنياد تقسيموي. خود كمپشن موجوده فارمولاد وړو صوبو دپاره متنازعه ده. د پښتونخوا، بلوچستان او سندھ همپشه دا موقف پاتې شوی دے چې تقسيم د ابادۍ په ځائے د وسائلو او غربت په بنياد پکار دے. د غونډې نه پس شوکت ترين د مېډيا د استاڅو سره په خبرو اترو کښې ووي چې د وړو صوبو

ټولې گيلې به ختموو. هغه ووي چې شپږم قومي مالياتي كمپشن به د ابادۍ په بنياد نه تقسيمېږي. كمپشن کښې په دې حقله د ټولو صوبو غوښتنې اورېدلې شوې دي چې د دې نه وروستو كمپشن په اېجنډه کښې څو نور نکات شامل کړي دي چې يوه نکته پکښې د دهشت گردۍ خلاف جنگ هم دے. وفاقي وزير دا هم ووي چې د اسلام اباد نه پس به د كمپشن غونډې په لاهور، کراچۍ، کوئټه او پېښور کښې هم کولې شي. د هغه د وينا مطابق به د دېرشم

د شپږم قومي مالياتي كمپشن اېوارډ حتمي فېصله کولو دپاره د روان کال د ورومېي سپشن دوه ورځنۍ غونډه تېرو ورځو کښې د خزاني د وفاقي وزير شوکت ترين په مشرۍ کښې وشوه. په دې غونډه کښې د خزاني د وفاقي وزير نه علاوه د څلورو وارو صوبو د خزاني وزيران او د هغوي د مرستې دپاره د خزاني سکتران او ورسره ورسره د اقتصادياتو ماهرين شريک شو. واضحه دې

وي چې د قومي مالياتي كمپشن د جوړولو مقصد د صوبو ترمنځه د مالياتي وسائلو تقسيم دے. د ټولو صوبو نه د مختلفو ټېکسونو چې پکښې انکم ټېکس، وېلته ټېکس، کپيټل ټېکس او کسټيم ډيوټي شامله ده، د وصولۍ نه پس د قومي مالياتي كمپشن د فارمولې لاندې وفاق دغه مالياتي وسائل د ټولو صوبو ترمنځه تقسيموي.

د موجوده نافذ العمل قومي مالياتي كمپشن د فارمولې مطابق د ټولو محصولاتو ۶۳ فيصد مرکز

ستمبر پورې شپږم قومي مالياتي کمېشن له اخري شکل ورکړې شي.

د شپږم قومي مالياتي کمېشن په دې غونډه کېنې د پښتونخوا په حواله يو اهم پرمختگ دا وشو چې پنجاب د پښتونخوا د پښتو بجلي د خالصي منافعي د غوښتنې د منلو حمايت کړې دے. د دې نه پس صوبه پښتونخوا ته د بجلي د منافعي ترلاسه کېدو امکانات تر ډېره حده پېدا شوي دي.

په شپږم قومي مالياتي کمېشن کېنې د پښتونخوا

نمائندگي کونکو کېنې صوبائي وزيرخانه همايون خان او سپنېتر حاجي محمد عدیل شامل وو. دوي د غونډې په دوران کېنې د صوبې نورې غوښتنې هم د وفاق په مخکېنې کېنې د پښتونخوا د اړخه غوښتنه وکړې شوه چې د دهشت گردۍ خلاف په جنگ کېنې د صوبې اکثرې علاقې متاثره شوي دي نو وفاق له پکار دي چې د متاثره شوو علاقو د بحالۍ د کار دپاره نور پنځه فيصده وسائل پښتونخوا ته ورکړي.

په دې حواله د عوامي نېشنل پارټۍ سپنېتر حاجي محمد عدیل مېرېا ته ووي چې د بجلي د خالصي منافعي د حصول دپاره مونږ په هره يوه پخوانۍ فارمولا تلو ته تيار يو. هغه ووي چې د ۱۹۹۰ء نه تر ۲۰۰۵ پورې د بجلي د منافعي د تقسيم چې کومه فېصله شوې وه د هغوي حکومت (اې اېن پي) هم د هغې مطالبه کوي. سپنېتر حاجي محمد عدیل ووي چې پښتونخوا دا وخت په ډېرو حوالو د سختو حالاتو او کړمو نه تېرېږي. د دهشت

گردۍ خلاف په جنگ کېنې د صوبې اکثرې علاقې ډېرې زياتې متاثره شوي دي. خصوصاً په سوات کېنې په لويه پېمانه تباهي شوې ده او د طالبانو خلاف د عسکري مزاحمت په دوران کېنې بې شمېره کورونه او کاروبارونه تباه شوي دي. د يو سوال په

خواب کېنې هغه ووي چې سوات کېنې په سوونو سکولونه تباه کړې شوي دي او د هوټلونو د صنعت سره سره سېل گري، ته هم نه پوره کېدونکې زيان رسېدلې دے چې له کبله ئې په زرگونو خلق بې روزگاره شوي دي. هغه ووي چې د پښتونخوا حکومت د قومي مالياتي کمېشن د غونډې په دوران کېنې د وفاق نه غوښتنه کړې ده چې د دهشت گردۍ خلاف جنگ کېنې تباه شوي متاثره علاقو د مکملې بحالۍ دپاره ۲۰۷ اربه روپۍ پکار دي. د دې پوره کولو دپاره دې وفاق پښتونخوا ته نور پنځه فيصده وسائل ورکړي.

حاجي عدیل دا هم ووي چې د فرېنډز آف پاکستان د طرفه چې تر اوسه څومره رقم وصول کړې شوه دے پښتونخوا حکومت ته دې د دې حساب ورکړې شي ځکه چې په دغه حواله چې د پښتونخوا په نوم څومره رقم راغله دے پښتونخوا ته تر اوسه هيڅ هم نه دي ورکړي شوي.

حاجي محمد عدیل زياته کړه چې ما په غونډه کېنې دا غوښتنه هم کړې ده چې د وسائلو تقسيم د ابادۍ په بنياد نه دے پکار او څنگه چې د ۱۹۹۰ نه وړاندې وفاق ته د ټولو محصولاتو ۲۰ فيصده او صوبو ته ۸۰ فيصده ورکولې کېدل، اوس هم هغسې

پڪار ده چي د صوبو مسئلي په بنه توگه هوارې شي.

د يو سوال په ځواب کښې حاجي محمد عدیل ووي چې دا ځل د غونډې په دوران کښې د وفاق رويه ډېره بنه او همدردانه وه. دغه دوران کښې چې څنگه وفاقي وزير شوکت ترين زمونږ غوښتنې په سره سينه واورېدې د هغې نه دا معلومېږي چې مرکزي حکومت د قومي مالياتي کمېشن د کښالې په هوارولو کښې اخلاص مند دے.

په دې حواله پخواني صوبائي وزير خزانه سراج الحق د يو تپوس په ځواب کښې ووي چې اېم اېم په خپل دور حکومت کښې د بجلۍ د خالصې منافعي خبره کړې وه او پخواني صدر پرويز مشرف دې ته رضا شوه هم و خود چودري پروېز الهي د مخالفت د وجې د هغوي خبره ونه منلې شوه. هغه هم دا ومنله چې د ابادۍ په بنياد د وسائلو تقسيم د ورو صوبو حق وهل دي. سراج الحق د صوبائي حکومت د دې غوښتنې هم مرسته وکړه چې د دهشت گردۍ په وجه د تباہ شوو علاقو د بحالۍ د پاره دې صوبې ته نور پنځه فيصده وسائل ورکړې شي.

د پاکستان پيپلز پارټۍ صوبائي صدر سېد ظاهر علي شاه په دې حواله ووي چې د قومي مالياتي کمېشن په حالیه غونډه کښې د مرکزي حکومت رويه ډېره مفاهمتي وه، د هغه په قول مرکزي حکومت يو غېر متنازعه او ټولو صوبو ته قابل قبول اېوارې راوړلو کښې سنجيده دے چې په ملک کښې يووالي ته وده ورکړې شي. هغه د دهشت گردۍ نه د متاثره علاقو د بحالۍ، د بجلۍ

د خالصې منافعي په حواله هم ووي چې مرکزي حکومت به دا غوښتنې ومني.

د سرحد چيمبر آف کامرس صدر شرافت علي مبارک ووي چې زه د صوبائي حکومت د مؤقف پوره پوره مرسته کوم، د بجلۍ جائزه منافع پکار ده چې د صوبې اقتصادي حالت برابر شي. هغه ووي چې د دې کمېشن اخري فېصلې راتلو کښې وخت شته خو مرکزي حکومت چې د صوبو مسائلو او غوښتنو په اورېدو کښې د کومې فراخډلۍ نه کار واخستو د هغې نه پته لگي چې مرکزي حکومت د صوبائي حقونو په منلو او ورکولو کښې مخلص دے. هغه ووي چې زمونږ صوبې د پاکستان د بقا جنگ کړے دے او کوي ئې چې مونږ د دې ډېر دروند قيمت ادا کړے دے. د صوبې يو شمېر وسائل په جنگ کښې استعمالېږي نو ځکه وفاق ته پکار دي چې د دې صوبې مسئلې په ترجيحي بنيادونو هوارې کړي. هغه زياته کړه چې د دې صوبې تجارت پېشه او صنعتکاره برادري د وفاق مثبتې رويې او د صوبائي حکومت کوششونو ته د قدر په نظر گوري.

په دې حواله د صحافت سره وابسته شخصياتو هم د صوبائي حکومت د موقف کلکه مرسته وکړه او زياته ئې کړه چې د بجلۍ قيمتونه مسلسل زياتېږي او پښتونخوا ته د زور نرخ پېسې هم نه ورکړې کېږي. دوي ووي چې که په دې وخت د ورو صوبو د شکايتونو ازاله ونه کړې شوه نو په صوبو کښې به مايوسي نوره هم سېوا شي او نتيجې به ئې د پاکستان په مفادو کښې نه وي.

(د امجد شهزاد ترجمه)

د هم شهري لاهور ۴ ستمبر ۲۰۰۹ په مننه)